

सुखोत्सवः, पुं, (सुखकरः उत्सवो यस्मात् ।)
पतिः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥ (सुखजनक
उत्सवः ।) आनन्दोत्सवश्च ॥

सुखोदकं, स्त्री, (सुखजनकमुदकम् ।) सुखजनक-
तप्तजलम् । तत्पर्यायः । सुखोष्णम् २ । इति
रत्नमाला ॥

सुखोज्ज्वलः, पुं, सर्जिकाचारः । इति राज-
निर्घण्टः ॥

सुगं, स्त्री, (सुखेन गच्छति निर्यातीति ।
गम + डः ।) विष्टा । इति शब्दचन्द्रिका ॥

(सुखेन गच्छत्यस्मिन्निति । "सुदुरोधिरुधिरणे" ३ । २ । ४८ । इत्यस्य वार्तिकोक्त्या डः । सुख-
गन्तव्यो देशादिः ॥) सुन्दरगामिनि, त्रि ॥

(सुन्दरं गायतीति । गै + कः । शोभनगौत-
मालिनि च त्रि ॥ यथा, भागवते । १० ।
१२ । ३४ ।

"गौतैः सुगा वाद्यधराश्च वाद्यकैः
स्वैश्च विप्रा जयनिस्नैर्गणाः ॥")

सुगण, त्रि, (सुगणयतीति । सु + ण + क्तिप् ।)
सुन्दरगणकः । इति सिद्धान्तकौमुदी ॥

सुगतः, पुं, (सु शोभनं गतं गमनं ज्ञानं वा अस्थेति)।
बुद्धः । इत्यमरः । १ । १ । ११ ॥ (तद्वर्मा-
वल्लभौ । यथा, कथासरित्सागरे । २८ । ४० ।
"तेनाभिपूज्य सुगतान् भासयामास तत्र सा ॥")

सुन्दरयमनविशिष्टः, त्रि ॥

सुगतिः, पुं, (शोभना गतिर्यस्य ।) अतीतकल्पी-
याहंज्ञेदः । इति हेमचन्द्रः ॥ अन्यकर्तृविशेषः ।
यथा, सुगतिसोपानप्रवृत्तयोऽप्येवमिति आर्त्त-
रत्नचन्द्रम् ॥ (गयस्य पुत्रविशेषः । यथा, भाग-
वते । ५ । १५ । १४ ।

"गयात् मायन्यां चित्ररथः सुगतिरविरोधन
इति द्वयः पुत्रा बभूवुः ।" शोभना गतिर्य-
स्येति । शोभनगतिशीले, त्रि । यथा, बृहत्-
संहितायाम् । ८ । ४५ ।

"सुगतिरविकृतो जयान्वितः

कृतयुयुक्पकरः सिताङ्गयः ॥"

स्त्री, सद्गतिः । यथा, महाभारते । १ । २ ।
३३५ ।

यत्र धर्मं समाश्रित्य विदुरः सुगतिं गतः ॥")

सुगन्धः, स्त्री, (शोभनो गन्धो यस्य ।) सुद-
जीरकम् । गन्धदणम् । इति रत्नमाला ॥

(भूदणम् । तत्पर्यायो यथा,—
"गुह्यवीजन्तु भूतौकं सुगन्धं जम्बुप्रियम् ।
भूदणन्तु भवेच्छत्रा मालादणकमित्यपि ॥"

इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥)
नीलोत्पलम् । चन्दनम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

गन्धिपर्णम् । इति भावप्रकाशः ॥

सुगन्धः, पुं, (शोभनो गन्धो यस्य ।) रत्नशिखः ।
गन्धकः । चणकः । भूदणम् । इति राज-
निर्घण्टः ॥ (भूपलाशः । तत्पर्यायो यथा,—

"शास्त्रातकः सुगन्धश्च भूपलाशो विश्वकृत् ॥
इति त्रैलोक्यरत्नमालायाम् ॥

कुन्दरुः । सुगन्धद्रव्यश्लकीनिर्यासः । तत्-
पर्यायो यथा,—

"कुन्दरुस्तु मुकुन्दः स्यात् सुगन्धः कुन्द इत्यपि ॥
इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥

क्रिमिभेदः । यथा,—
"अन्नादा उदरावेष्टा हृदयादा महागुदाः ।
सुरवो दर्भकुसुमाः सुगन्धास्तौ च कुर्वते ॥"

इति वैद्यकसंविनिश्चयसंग्रहे क्रिम्यधिकारे ॥

समवायातिरिक्तसम्बन्धेन सहस्रविशिष्टे, त्रि ॥
(यथा, भट्टिः । २ सर्गे ।

"प्राप्तायिवान गन्धवहः सुगन्धः ॥")

सुगन्धकः, पुं, (शोभनो गन्धो यस्य । ततः कन् ।)
रक्ततुलसी । गन्धकः । इति रत्नमाला ॥ नाग-
रत्नकः । इति चिकित्साशेषः ॥ कर्कोटकः ।

इति हेमचन्द्रः ॥ (शालिधान्यम् । यथा,—
"रक्तशालिः सकलमः पाण्डुकः शकुनाहृतः ।
सुगन्धकः कर्दमको महाशालिश्च दूषकः ॥

पुष्पाण्डकः पुण्डरीकस्तथा महिषमस्तकः ।
दौर्घशूकः काञ्चनको हायनो लोभपुष्पकः ॥

इत्याद्याः शालयः सन्ति बहवो बहुदेशजाः ॥"
इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥)

सुगन्धतैलनिर्यासं, स्त्री, (सुगन्धः तैलस्य निर्यासो
यच्च ।) जवादिनामगन्धद्रव्यम् । इति राज-
निर्घण्टः ॥

सुगन्धपत्रा, स्त्री, (सुगन्धानं पत्राणि यस्याः ।)
रुद्रजटा । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धभूदणं, स्त्री, (सुगन्धो भूदणम् ।) गन्ध-
दणम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धमूला, स्त्री, (सुगन्धं मूलं यस्याः) । स्त्र-
पद्मिनी । रास्त्रा । इति राजनिर्घण्टः ॥

(लवली । तत्पर्यायो यथा,—
"सुगन्धमूला लवली पाण्डुः कोमलवस्त्रकला ॥"

इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥)

सुगन्धा, स्त्री, (शोभनो गन्धो यस्याः) । रास्त्रा ।
इत्यमरः । २ । ४ । ११४ ॥ शटौ । इति शब्द-
रत्नावली ॥ बन्ध्याकर्कोटकी । रुद्रजटा । शत-
पुष्पा । नाकुली । नवमालिका । स्पर्णयूथिका ।

पृक्षा । गङ्गापद्मी । सन्नको । माधवी । इति
राजनिर्घण्टः ॥ अनन्ता । मातुलुङ्गा । तुलसी ।

इति रत्नमाला ॥ (पीठस्थानस्यदेवीविशेषः ।
यथा, देवीभागवते । ७ । ३० । ६८ ।

"कोटवी कोटतीर्थं तु सुगन्धा माधवे वने ॥")

सुगन्धामलकं, स्त्री, (सुगन्धमामलकम् ।) मिलि-
तौषधविशेषः । यथा,—

"सर्व्वौषधिसमायुक्ताः शृङ्गास्त्वामलकत्वचः ।
यदा तदायं योगः स्यात् सुगन्धामलकाभिधः ॥"

इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धिः, पुं, (शोभनो गन्धो यस्य ।) "गन्धस्ये-
दुत्पृत्तसुरभिभ्यः ।" ५ । ४ । १३५ । इति
इत् ।) सद्गन्धः । तत्पर्यायः । इष्टगन्धः २

सुरभिः ३ । प्राणतर्पणः ४ । इत्यमरः । ११ । ५ । ११ ॥

परमात्मा । इति मोक्षधर्मटीकायां नीलकण्ठ-

वृत्तवेदः ॥ सहकारः । इति शब्दचन्द्रिका ॥
सुगन्धयुक्तो, त्रि, । इति मेदिनी ॥ (यथा,
कुमारः । ३ । ५६ ।

सुगन्धिनिष्ठासविवृद्धण
विष्वाधरासन्नचरं हिरण्म ।
प्रतिक्षणं संभ्रमलोलदृष्टि-
लीलारविन्देन निवारयन्ती ॥")

सुगन्धि, स्त्री, (शोभनो गन्धो यस्य । इत् ।) एल-
वालुकम् । इत्यमरः । २ । ४ । १२१ ॥ (अथ
एलवालुकं कङ्कोलसदृशं कुष्ठगन्धि ।

"एलवालुकमैलेयं सुगन्धि इतिवालुकम् ।
ऐलवालुकमैलालुकपित्तं पत्रमीरितम् ॥"

इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥)

मुस्ता । कशेरु । गन्धदणम् । धान्यकम् ।
पिप्पलीमूलम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धिकं, स्त्री, (शोभनो गन्धो यस्य । इत् । ततः
स्वार्थे कन् ।) कङ्गारम् । इति शब्दरत्नावली ॥

पुष्करमूलम् । गौरसुवर्णम् । सुरपर्णम् ।
उशीरम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धिकः, पुं, (सु शोभनो गन्धो यस्य । इत् ।
ततः कन् ।) महाशालिः । इति हेमचन्द्रः ॥

तुरुष्कः । इति राजनिर्घण्टः ॥ गन्धकः । इत्य-
मरटीकायां रायमुकुटः ॥

सुगन्धिकुसुमः, पुं, (सुगन्धि कुसुमं यस्य ।) पीत-
करवीरः । इति राजनिर्घण्टः ॥ सुगन्धिपुष्पे,
स्त्री ॥

सुगन्धिकुसुमा, स्त्री, (सुगन्धि कुसुमं यस्याः ।)
पृक्षा । इति जटाधरः ॥

सुगन्धिता, स्त्री, (सुगन्धेर्भावः ।) तत् । टाप् ।)
सीगन्धिः । सौरभम् । इति हलायुधः ॥ (यथा,
माघे । ३ । ५४ ।

सुगन्धितामप्रतियङ्गपूर्वां
विभ्रन्ति यत्र प्रमदाय पुंसाम् ।
मधुनि वक्त्राणि च कामिनीना-
मामोदकमध्वतिहारमौयुः ॥")

सुगन्धित्रिफला, स्त्री, (सुगन्धि त्रिफलं त्रिशिराकं
फलं यस्याः ।) जातौफलम् । पुष्पफलम् ।
लवङ्गकलिकाफलम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धिनी, स्त्री, (सुगन्धोऽस्यस्या इति । इनिः ।
ङीप् ।) चारामशीतला । इति राज-
निर्घण्टः ॥ (सुवर्णकेतकी । अस्याः पर्यायो यथा,
"केतकाः सूचिकापुष्पो जम्बुकः क्रकचच्छदः ।
सुवर्णकेतकी त्वन्या लघुपुष्पा सुगन्धिनी ॥"

इति भावप्रकाशस्य पूर्वखण्डे प्रथमे भागे ॥)

सुगन्धिमूलं, स्त्री, (सुगन्धि मूलमस्य ।) उशीरम् ॥
इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगन्धिमूषिका, स्त्री, (सुगन्धिगन्धविशिष्टा
मूषिका ।) कृच्छुन्दरी । इति राजनिर्घण्टः ॥

सुगमः, त्रि, (सु + गम + खल् ।) सुखेन गम्यते
प्राप्यते यः । यथा, पञ्चे सुगमम् । इति सुभ-
कोधीयादादिप्रकरणलिखणम् ॥ (यथा, भाग-
वते । १० । ८४ । ३६ ।